

Andželika Bagočiūnienė

Pažintis su rašto istorija

Akmens amžiuje žmonės suprato, kad ne tik kalba, gestais galima perduoti žinią, bet įamžinti ją užrašant. Olose randami įvairiausi piešiniai – pirmasis raštas. Piešiniai ant sienų olose seka ištisas žmogaus gyvenimo istorijas, medžioklę, meilę, kovą už gyvybę. Rašto tyrinėtojai piešinių raštą vadina piktografija. Žodis piktografija yra sudarytas iš lotyniško žodžio „piktus“, kuris reiškia „pieštas“ ir graikiško žodžio „grafo“, kuris reiškia „rašau“. Šis raštas ką nors praneša, primena, aiškina, leidžia arba draudžia. Ypač daug piešinių ant uolų surasta Afrikoje, Šiaurės ir Pietų Amerikoje.

Tikrasis raštas atsirado prieš maždaug 5000 metų. Manoma, jog tikrąjį raštą sukūrė šumerai. Pagrindinė šumerų, o vėliau babiloniečių ir asirų rašomoji medžiaga buvo molio lentelė. Šumerai įspausdavo rašmenis molyje nusmailintomis nendrių lazdelėmis. Raštas panašėjo į dantų žymes, todėl pavadintas dantiraščiu. Iš tokių lentelių, padarius šonuose skylutes ir surišus virvelėmis, buvo pagamintos ištisos knygos, kurios buvo saugomos medinėse lentynose. Tose knygose dar ir dabar randami senoviniai receptai, patarimai, pastebėjimai. Ant tokios lentelės prieš 5 tūkst. metų majai užrašė muilo iš pelenų šarmo gamybos receptą.

Egiptiečiai dažniausiai rašė iš dešinės į kairę, o babiloniečiai – kaip mes šiandien – iš kairės į dešinę. Egiptiečių raštų sistema vadinama hieroglifai.

Nykstant pirmąsios bendruomenės santvarkai, formavosi klasės ir valstybė. Vietoj pirmąsios žmogaus piešinių – piktogramų – atsirado raštas, perteikiantis garsų kalbą, – hieroglifika. Tai toks raštas, kai atskiras ženklas žymi tam tikrą sąvoką. Šį raštą dar ir dabar vartoja kinai, japonai.